

รสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง

Slow Tourism Preferences Among Middle-Class Senior Citizens

ทิพนาด ชารีรักษ์¹ ณัฐพล ชันธิไชย² วรรณภา วามานนท์³ ฉนวน เอื้อการณ์⁴

Tippanad Chareerak¹, Nathabhol Khanthachai², Wannapa Wamanon³, and Chanuan Uakran⁴

Article History

Received: 12-06-2024; Revised: 30-03-2025; Accepted: 30-03-2025

<https://doi.org/10.14456/issc.2025.13>

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย: 1) เพื่อบรรยายและประเมินรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมการนันทนาการ และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และ 2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งทางตรง (Direct effect) ทางอ้อม (Indirect effect) หรือระหว่างกลาง (Mediation) และแบบกำกับ (Moderation) และผลรวม (Total effect) ระหว่างตัวแปรลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ พฤติกรรมการนันทนาการ การรับรู้ข่าวสาร และรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้ารวมทั้งการอนุมานผลการวิจัยในเชิงความสัมพันธ์ เหตุ-ผล สำหรับการกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโส **วิธีวิจัย:** วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการวิจัยเชิงสำรวจจากตัวอย่าง (sample survey research) จำนวน 200 ตัวอย่าง สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Intercorrelation) ด้วยการทดสอบ Chi-square และวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลระหว่างตัวแปรต้น (Independent Variable) ตัวแปรแทรกกลาง (Mediator variables) ตัวแปรกำกับ (Moderator variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) **ผลการวิจัย:** กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นพลเมืองอาวุโสเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป และสมรสแล้วมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ย 59,653 บาท ต่อเดือน และส่วนใหญ่มีสุขภาพดี ส่วนตัวแปรสุขภาพมีความสัมพันธ์กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ผู้ที่มีสุขภาพที่ดีมีแนวโน้มมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้ามากกว่าผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี อีกทั้งพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางที่มีสุขภาพที่ดีรายได้สูงได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เฟซบุ๊ก (Facebook) ชอบทำกิจกรรมนันทนาการนอกบ้านกับคู่

¹ นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Public Policy and Management, Kasem Bundit University

G649902903349@kbu.ac.th

²⁻⁴ อาจารย์ สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Public Policy and Management, Kasem Bundit University

สมรส มีแนวโน้มในการมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าอย่างมีนัยสำคัญ **สรุป:** พลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางที่มีรายได้สูงและสุขภาพดีได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุผ่านสื่อสังคมออนไลน์ Facebook ชอบทำกิจกรรมนันทนาการนอกบ้านมีแนวโน้มมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

คำสำคัญ: รสนิยม ; การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ; พลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง

ABSTRACT

Objectives: 1) to describe and assess the taste for slow travel among middle-class senior citizens in Bangkok; Including economic, social and recreational characteristics as well as perception of news about tourism and 2) to analyze the relationship in direct effect and indirect effect or Mediation and Moderation, and the total effect between the variables of social and Social, economic characteristics, recreational behavior, news perception, and taste for slow tourism as well as inferring the results of the research into cause-effect relationships for formulating policies to promote slow tourism among senior citizens. **Methods:** The researcher used sample survey research and document research. The sample size was 200 subjects. Statistics in the data except for general data analysis with frequency and Percentage, checking for correlation with Chi-square test and analyzing the cause-effect relationship between the independent variable, the intervention and the dependent variable by Multiple Regression Analysis. **Result:** The majority of the sample was senior citizens with more females than males. Most of the sample subjects were people aged 60 years and over, and most were married. They had an average income of 59,653 baht per month, and most were in good health. The health variable was significantly related to the taste for slow travel people with good health were more likely to have a taste for slow travel than those with poor health. Middle-class senior citizens with good health and high incomes receive information about tourism for the elderly through social media, such as Facebook. They like to do recreational activities outside the home with their spouses. There is a significant trend towards a taste for slow travel. **Conclusion:** High-income, healthy middle-class senior citizens receive senior travel information via Facebook social media, enjoy outdoor leisure activities, and tend to have a tourism preferences

Keywords: Preferences; Slow Tourism ; Middle-Class Senior Citizens

1. บทนำ

การเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” เป็นปัญหาสำคัญของการพัฒนาประเทศในอนาคต เพราะรัฐบาลจะมีภาระมากขึ้นในการดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนั้น ความสามารถในการแข่งขันของประเทศก็จะลดลงเมื่อจำนวนประชากรในวัยทำงานลดลง และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายของธุรกิจประเภทต่าง ๆ รวมถึงธุรกิจท่องเที่ยว

ถึงแม้ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุภายในยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2560 ต่อด้วยแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) และปัจจุบันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ และพร้อมที่จะเติบโตอย่างยั่งยืน ประกอบกับการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม การยกระดับบุคลากรและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ เข้าใจและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทของการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคท้องถิ่น และภาคประชาชน โดยมีคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ และเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวของไทย อย่างไรก็ตามได้จากการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มดีขึ้น กลับลดน้อยลงซึ่งดูได้จากยอดรายได้ของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี พ.ศ. 2565 ยอดรวมทั้งประเทศ จำนวน 216,375.92 บาท ซึ่งลดลงจาก ปี พ.ศ. 2564 ยอดรวมทั้งประเทศ จำนวน 71,882,281 บาท ซึ่งอาจเป็นเพราะว่ารัฐบาลยังไม่ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างครบถ้วน (Bank of Thailand, 2562).

การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า (Slow tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เร่งรีบเน้นความเรียบง่าย สงบ มุ่งเน้นกิจกรรมที่เป็นมิตรและใส่ใจกับสิ่งแวดล้อม เน้นการท่องเที่ยวที่เข้าหาธรรมชาติ สัมผัสกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น และมุ่งการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับกลุ่มประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด ทั้งนี้พบว่าแนวคิดนี้เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2513 จากการต่อต้านวัฒนธรรมเร่งด่วนในประเทศอิตาลี ซึ่งแนวความคิดนี้เน้นการท่องเที่ยวที่ต้องใช้เวลาอยู่กับสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่ง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้มองเห็นสิ่งสวยงามของสภาพแวดล้อมใกล้ตัวมากขึ้น โดยมีคำแนะนำง่าย ๆ คือ เลือกพักในสถานที่เดียวสักหนึ่งสัปดาห์ และเริ่มวางแผนท่องเที่ยวไปยังสถานที่รอบ ๆ ที่พัก เรียนรู้วิถีชีวิต อาหาร ทำความรู้จักกับผู้คน ซึ่งเชื่อว่าภายในหนึ่งสัปดาห์จะสามารถพบกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวแบบเนิบช้ามีหลายรูปแบบมาก เช่น การร่วมวิถีชีวิตกับชุมชนท้องถิ่นหรือชนเผ่า การร่วมเทศกาลประเพณีท้องถิ่น การชมสถาปัตยกรรม การเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว การขี่จักรยานเพื่อการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวในตัวเมือง เป็นต้น

ปัจจุบันแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้เพียงความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเท่านั้น ยังไม่มีนโยบายรองรับการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม รวมไปถึงนักวิจัยส่วนใหญ่ก็ทำการวิจัยโดยการเลือกสถานที่และหาความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าเท่านั้น ไม่ได้หาความต้องการที่แท้จริงจากผู้สูงอายุว่าต้องการการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในลักษณะใด และผู้สูงอายุที่แตกต่างกันโดยสถานภาพทางสังคม-เศรษฐกิจ และแบบแผนการดำเนินชีวิต (Life style) ต่างกัน มีรสนิยมต่อการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยมีความสนใจทำการวิจัยการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มพลเมืองอาวุโส (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) และเป็นกลุ่มบุคคลรายได้ระดับปานกลาง เพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายที่ตรงกลุ่ม และมีความต้องการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในรูปแบบใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าสำหรับพลเมืองอาวุโสของประเทศไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อบรรยายรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งทางตรง (Direct effect) ทางอ้อม (Indirect effect) หรือระหว่างกลาง (Mediation) และแบบกำกับ (Moderation) และผลรวม (Total effect) ระหว่างตัวแปรลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ พฤติกรรม การรับรู้ข่าวสาร และรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

2.3 เพื่ออนุมานผลการวิจัยในเชิงความสัมพันธ์ เหตุ-ผล สำหรับการกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง

3. การทบทวนวรรณกรรม

รสนิยม หมายถึง ความนิยมชมชอบในสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มากกว่าสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามฐานะของแต่ละคนซึ่งเป็นคำที่ใช้ในศัพท์ทางวิชาการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2565)

รสนิยมของผู้บริโภค (Consumer preferences) เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) ซึ่งหมายถึง กระบวนการหรือพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อ ใช้ และประเมินผลการใช้สินค้าหรือบริการของผู้ซื้อซึ่งเป็นปัจเจกบุคคล และกลุ่มบุคคล อันจะมีความสำคัญต่อการซื้อสินค้าและบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Armstrong, 1991) อีกทั้งบูร์ดิเยอ (Bourdieu, 1994) ได้ให้ความหมายว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการสร้าง การผลิตการครอบครองการใช้ วัตถุนั้น ๆ เพื่อปกป้องสถานะของตัวบุคคลใน social field ความสัมพันธ์นี้เมื่อแยกแยะดูตามมิติต่าง ๆ ก็จะเกี่ยวข้องกับอำนาจที่จะได้วัตถุ/สิ่งของ การกระจายวัตถุ/สิ่งของ สถานะที่จะควบคุมจำนวนสิ่งของ/วัตถุ และรสนิยมที่จะมีหน้าที่ทั้งต่อ “ปัจเจกบุคคล” ในด้านที่จะก้าวเข้าสู่สถานะที่สูงขึ้น (ก็ต้องยกระดับรสนิยมให้สูงขึ้น) และหน้าที่ต่อ “สังคม” ที่จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกำจัด / ควบคุมการแข่งขันเรื่องการครอบครองและการใช้วัตถุ

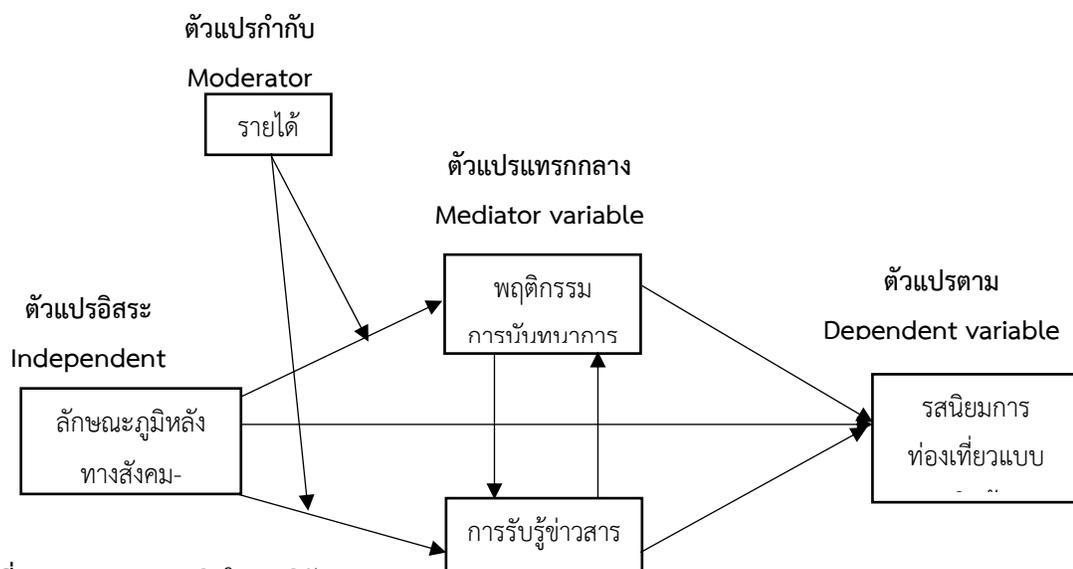
การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า หรือ Slow tourism หมายถึง การท่องเที่ยวที่ไม่เร่งรีบ นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่ยาวนานขึ้น เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นโดยเฉพาะคนในเมืองใหญ่ ซึ่งอาจเกิดจากนักท่องเที่ยวบางส่วนต้องการการใช้ชีวิตที่ไม่เร่งรีบ หลีกหนีความวุ่นวายและจำเจในเมือง เพื่อแสวงหาการพักผ่อนที่แท้จริงผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวอาจใช้เวลาและพักผ่อนอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวให้นานมากขึ้น เพื่อที่จะได้มองเห็นสิ่งสวยงามของสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น โดยมีคำแนะนำง่าย ๆ คือ เลือกพักในแหล่งท่องเที่ยวให้นานขึ้น และเริ่มวางแผนท่องเที่ยวไปยังสถานที่รอบ ๆ ที่พัก เรียนรู้กับวิถีชีวิต การทำอาหาร ทำความรู้จักกับผู้คน ซึ่งเชื่อว่า นักท่องเที่ยวจะสามารถพบเจอกับประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งน้อยคนจะได้มีโอกาสสัมผัสอย่างแน่นอน (Chondarong Tongsong, 2557)

แนวคิดพฤติกรรมนันทนาการ คือ กิจกรรมที่สมัครใจทำในยามว่าง เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจ นันทนาการ การเล่น และความสุขสนาน ไม่สงวนไว้แต่มนุษย์ แต่พบได้ในสัตว์เกือบทุกชนิด การเล่น

ช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ กิจกรรมนันทนาการมักเกิดขึ้นในช่วงสุดสัปดาห์ และวันหยุด ประกอบด้วย ดนตรี การเดินรำ กีฬา งานอดิเรก เกม และการท่องเที่ยว การดูโทรทัศน์ และฟังเพลง เป็นรูปแบบของนันทนาการคือ 1) ไม่เป็นงานอาชีพ 2) ไม่เป็นอภายมุข 3) ไม่มีผลตอบแทน และ 4) ไม่มีใครบังคับให้ร่วมกิจกรรม ซึ่ง Chubb and Chubb (1981) ได้เสนอปัจจัยที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ แบ่งเป็น 3 ปัจจัย ดังนี้ 1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เน้นการผลิตสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชน 2. ปัจจัยทางด้านบุคคล เช่น การรับรู้และทัศนคติของแต่ละบุคคลในการเลือกและตัดสินใจที่จะเข้าร่วม 3. ปัจจัยทางด้านสังคม เช่น ศาสนา การเมือง ส่งผลถึงพฤติกรรมเข้าร่วมทางนันทนาการของด้านร่างกายรวมถึงครอบครัว

แนวคิดการรับทราบข่าวสาร การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยอื่นที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสารจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความอยู่รอดของมนุษย์เหมือนกับปัจจัยอื่น แต่การที่จะให้ได้มาซึ่งปัจจัยอื่นเหล่านั้น ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแน่นอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตน และเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก และประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และสังคมจะนำมาซึ่งความสลับซับซ้อนหรือความสับสนต่าง ๆ จนอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ดังนั้น จึงต้องอาศัยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหา (Berlo, 1960 ; McQuail, 1987)

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

5. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample survey) โดยการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

ประชากร พลเมืองอาวุโสอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป มีฐานะทางเศรษฐกิจ-สังคม เป็นชนชั้นกลางในกรุงเทพมหานครที่มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยว 2 ชั้น เนื้อที่ดินขนาด 50 ตารางวา ขึ้นไป ในหมู่บ้านจัดสรร (Residential areas)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน ได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของ Green, S.B. (ณัฐพล ชันชโยชัย, 2557) ตามสูตรคำนวณดังนี้ $n \geq 50 + 8(p) \geq 184$ ผู้วิจัยตัดสินใจขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน (n) เท่ากับ 200 คน มีการเลือกตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้าง คือ 1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรสนิยมการท่องเที่ยวของพลเมืองอาวุโส และ 2. สร้างแบบสอบถามเรื่องรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนียบซ้ำในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกันกับลักษณะของข้อมูลและวัตถุประสงค์ ดังนี้ (ณัฐพล ชันชโยชัย และศรศักดิ์ ชูดำ, 2566)

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง
- 2) วิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Intercorrelation) ด้วยการทดสอบ Chi-square
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลระหว่างตัวแปรต้น (Independent Variable) ตัวแปรแทรกกลาง (Mediator variables) ตัวแปรกำกับ (Moderator variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยมีวิธีการดังนี้

3.1) การวิเคราะห์การถดถอยแบบเป็นลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression) ระหว่าง ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (X) กิจกรรมนันทนาการ (M_1) และการรับรู้ข่าวสาร (M_2) กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนียบซ้ำในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง ด้วยสมการ ดังนี้

$$Y_1 = a_1 + b_1X_n + e_y \dots\dots\dots(1)$$

$$Y_2 = a_2 + b_2X_n + c_1M_1 + e_y \dots\dots\dots(2)$$

$$Y_3 = a_3 + b_3X_n + c_2M_1 + c_3M_2 + e_y \dots\dots\dots(3)$$

3.2) การวิเคราะห์ตัวแปรแทรกกลาง คือการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยมีตัวแปรแทรกกลาง วิเคราะห์ด้วยสมการดังนี้

$$Y = i_0 + cX + e_y \dots\dots\dots(1)$$

$$M = i_0 + aX + e_m \dots\dots\dots(2)$$

$$Y = i_0 + bY + c'M + e_y \dots \dots \dots (3)$$

3.3) การวิเคราะห์ตัวแปรกำกับ คือการหาความสัมพันธ์แบบที่มีตัวแปรกำกับ ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) กับตัวแปรอิสระ ด้วยสมการดังนี้

$$Y = a_0 + bX + e_y \dots \dots \dots (1)$$

$$Y = a_0 + bX + b_1XW + e_y \dots \dots \dots (2)$$

6. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เบื้องต้น

ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นพลเมืองอาวุโสเพศหญิง (ร้อยละ 55.9) มากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.6) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป และสมรสแล้ว (ร้อยละ 67.8) มากที่สุด มีรายได้ สูงที่สุด 150,000 บาท ต่อเดือน ต่ำที่สุด 50,000 บาท ต่อเดือน และมีค่าเฉลี่ย 59,653.47บาท ต่อเดือน และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.9) มีสุขภาพดี

พฤติกรรมนันทนาการ ของพลเมืองอาวุโส พบว่า พลเมืองอาวุโสชอบท่องเที่ยวภายในประเทศมากที่สุด รองลงมา คือ สะสมเหรียญ รูปภาพ เลี้ยงสัตว์ หรือปลูกต้นไม้ อันดับที่สามคือ เล่นดนตรี หรือร้องเพลง อันดับที่ดี คือ ท่องเที่ยวต่างประเทศ อันดับที่ยี่ห้าคือ งานประดิษฐ์ เช่น งานฝีมือ วาดภาพ แกะสลัก อันดับที่ยี่หก คือ เล่นกีฬา เช่น วิ่งมาราธอน ว่ายน้ำ เปตอง อันดับที่ยี่เจ็ด คือ กิจกรรมจิตอาสา เช่น ทำความสะอาดวัด ปลูกป่า และสุดท้าย คือ เดินรำ หรือรำวง และกิจกรรมทางสังคม ทั้งนี้พลเมืองอาวุโสส่วนใหญ่ทำกรรมนันทนาการ 2 สัปดาห์ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่ทำกิจกรรมนอกบ้านที่ต่างจังหวัด และทำกิจกรรมร่วมกับคู่สมรส

การรับรู้ข่าวสาร พบว่า พลเมืองอาวุโสรับรู้ข่าวสารจาก Facebook เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นข่าวที่มาจากทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นประจำทุกวัน หัวข้อข่าวที่สนใจส่วนใหญ่เป็นข่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยว รองลงมาเป็นข่าวการเมืองและข่าวเศรษฐกิจ ทั้งนี้การรับทราบข่าวสารด้านการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุได้รับทราบเพียงนาน ๆ ครั้ง โดยมีแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจากภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนได้รับข้อมูลจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นแหล่งข้อมูลจากประเทศแถบเอเชีย โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นมีผู้สนใจรับข่าวสารการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด ซึ่งได้รับข้อมูลจาก Facebook เป็นส่วนใหญ่

การท่องเที่ยวสำหรับพลเมืองอาวุโส พบว่า พลเมืองอาวุโสมีความประสงค์ที่จะท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุมาก มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากที่สุด 200,000 บาท ต่ำที่สุด 2,000 บาท และมีค่าเฉลี่ยที่ 17,995 บาท ต่อครั้ง ระยะเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งอยู่ที่ 2 - 3 วัน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวด้วยตัวเองกับคู่สมรส เป็นแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ชอบไปเป็นส่วนใหญ่ และชอบร่วมวิถีชีวิตกับชุมชนในท้องถิ่น แต่ก็มีบางส่วนที่ตอบว่าชอบไปท่องเที่ยวต่างประเทศจะชอบการท่องเที่ยวในเมืองใหญ่เป็นส่วนใหญ่

อิทธิพลของตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมพฤติกรรมนันทนาการ และการรับรู้ข่าวสารต่อสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตารางที่ 1

ค่าสัมประสิทธิ์การวิเคราะห์การถดถอยแบบเป็นลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression)

ตัวแปร	ลำดับขั้น		
	ที่ 1 Beta	ที่ 2 Beta	ที่ 3 Beta
1. ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม			
ค่าคงที่	1.466	1.521	1.776
เพศ	0.008	-0.156*	-0.160*
อายุ	-0.102	0.030	-0.40
สถานภาพสมรส	-0.047	-0.170*	-2.572**
รายได้	0.027	-0.121	-0.177**
สุขภาพ	-0.146**	0.058*	0.097*
2. พฤติกรรมนันทนาการ			
เล่นกีฬา เช่น วิ่งมาราธอน ว่ายน้ำ เปตอง		-0.205*	-0.195*
ท่องเที่ยวภายในประเทศ		-0.030	-0.061
ท่องเที่ยวต่างประเทศ		0.020	-0.039
การทำพฤติกรรมนันทนาการ นอกบ้าน		0.198*	0.141
ทำพฤติกรรมนันทนาการ ที่ต่างจังหวัด		0.188*	0.130
ผู้ร่วมทำพฤติกรรมนันทนาการ		-0.201*	-0.201*
3. การรับรู้ข่าวสาร			
สถานีวิทยุ			0.202*
Facebook			0.203*
line			0.059
ความถี่ในการรับทราบข่าวสารการท่องเที่ยว สำหรับผู้สูงอายุ			-0.799
แหล่งข่าวการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ			0.186*
F	2.785**	3.031*	4.420*
R ²	0.040	0.149	0.268

หมายเหตุ : *p ≤ 0.05, **p ≤ 0.01, ***p ≤ 0.001

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์การวิเคราะห์การถดถอยแบบเป็นลำดับขั้น (Hierarchical Multiple Regression) ระหว่าง ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม พฤติกรรมนันทนาการ และการรับรู้ข่าวสาร กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางตามลำดับขั้น ดังนี้

ลำดับขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p \leq 0.01$) กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางได้แก่ สุขภาพ กล่าวคือ ผู้ที่มีสุขภาพดี มีแนวโน้มในการมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าสูงกว่าผู้ที่มีสุขภาพไม่ดี

กล่าวโดยสรุปจากค่า R^2 เท่ากับ 0.040 แสดงว่าลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม มีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางร้อยละ 4.0

ลำดับขั้นที่ 2 การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม และพฤติกรรมนันทนาการต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง ได้แก่ ตัวแปรเพศ และตัวแปรสถานภาพสมรส ซึ่งมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p \leq 0.05$) ส่วนพฤติกรรมนันทนาการ มีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง โดยมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p \leq 0.05$) ได้แก่ การเล่นกีฬา เช่น วิ่งมาราธอน ว่ายน้ำ เปตอง, ตัวแปรการทำพฤติกรรมนันทนาการ นอกบ้าน, ทำพฤติกรรมนันทนาการ ที่ต่างจังหวัด และผู้ร่วมทำกิจกรรมนันทนาการ กล่าวคือ ผู้ที่ชอบวิ่งมาราธอน ว่ายน้ำ เปตอง มีแนวโน้มชอบรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

กล่าวโดยสรุปจากค่า R^2 เท่ากับ 0.149 แสดงว่าลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม และพฤติกรรมนันทนาการมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางร้อยละ 14.9

ลำดับขั้นที่ 3 การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับพฤติกรรมนันทนาการ และการรับทราบข่าวสารต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง ปรากฏว่าตัวแปรชุดเดิม ได้แก่ ตัวแปรเพศ แปรสถานภาพสมรส เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางเช่นเดิม และเพิ่มตัวแปรรายได้ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p \leq 0.05$, $p \leq 0.01$) ส่วนตัวแปรด้านการทำพฤติกรรมนันทนาการ มีตัวแปรที่มีอิทธิพล คือ การเล่นกีฬา เช่น วิ่งมาราธอน ว่ายน้ำ เปตอง และผู้ร่วมทำกิจกรรมนันทนาการ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p \leq 0.05$) ส่วนการรับทราบข่าวสารตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p \leq 0.05$) กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลาง ได้แก่ ผู้ที่รับทราบข่าวสารผ่าน สถานีวิทยุ Facebook และแหล่งข่าวการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้ที่รับทราบข่าวสารผ่าน สถานีวิทยุ และ Facebook มีแนวโน้มชอบรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า อาจเป็นเพราะสามารถเข้าถึงได้ง่ายที่สุด

กล่าวโดยสรุปจากค่า R^2 เท่ากับ 0.268 แสดงว่าสถานสังคม-เศรษฐกิจ พฤติกรรมนันทนาการ และการรับทราบข่าวสารมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางร้อยละ 26.8 เพิ่มขึ้นจากตัวแปรกลุ่มภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจ และพฤติกรรมนันทนาการ อีกร้อยละ 11.9 (หรือ 0.149-0.268) และเมื่อเปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรทั้ง 3 กลุ่ม ต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ปรากฏว่า ตัวแปรในกลุ่มการรับทราบข่าวสารมีอิทธิพลสูงที่สุดเช่นกัน

การวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (causal model)

สมมติฐานที่ 1 การมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างสถานภาพทางสังคม-เศรษฐกิจ (Independent variables) กับพฤติกรรมนันทนาการ (Dependent variable)

ตารางที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับพฤติกรรมนันทนาการ

ตัวแปร	พฤติกรรมนันทนาการ				
	b	SE.	(β)	t	Sig.
(Constant)	1.338	0.438		33.781	0.000
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ)	0.480	0.039	0.171***	2.130	0.001

$R^2 = 0.024$, Adjusted R Square = 0.019 * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 2 พบว่า ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่มีสุขภาพดีมีแนวโน้มชอบทำพฤติกรรมนันทนาการ โดยพฤติกรรมนันทนาการขึ้นอยู่กับสุขภาพ ร้อยละ 1.9 (R^2 adjusted = 0.019) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.171$)

สมมติฐานที่ 2 การมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตารางที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแปร	รสนิยมการท่องเที่ยว				
	b	SE.	แบบเนิบช้า(β)	t	Sig.
(Constant)	1.338	0.436		33.781	0.000
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ)	0.163	0.058	0.151**	11.330	0.005

$R^2 = 0.023$, Adjusted R Square = 0.020 * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 3 พบว่า ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่มีสุขภาพดีมีแนวโน้มรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าโดยสุขภาพมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยว ร้อยละ 2 (R^2 adjusted = 0.020) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.151$)

สมมติฐานที่ 3 การมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมกับการรับรู้ข่าวสาร

ตารางที่ 4

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับการรับรู้ข่าวสาร

ตัวแปร	การรับรู้ข่าวสาร				
	b	SE	(β)	t	Sig.
(Constant)	1.335	1.431		33.782	0.000
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ)	0.481	0.225	0.156*	2.131	0.034

$R^2 = 0.024$, Adjusted R Square = 0.019 * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 4 พบว่า ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือสุขภาพมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข่าวสารร้อยละ 1.9 (R^2 adjusted = 0.019) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.156$) กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่มีสุขภาพดีมีแนวโน้มรับรู้ข่าวสารมาก

สมมติฐานที่ 4 การมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างพฤติกรรมนันทนาการกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตารางที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนันทนาการกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแปร	การท่องเที่ยวแบบเนิบช้า				
	b	SE	ช้า (β)	t	Sig.
(Constant)	1.325	0.031		43.230	0.000
พฤติกรรมนันทนาการ	0.140	0.043	0.161***	3.276	0.001

$R^2 = 0.026$, Adjusted R Square = 0.024* $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 5 พบว่า พฤติกรรมนันทนาการมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในทางบวกกับการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 หรือพฤติกรรมนันทนาการมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าร้อยละ 2.4 (R^2 adjusted = 0.024) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.161$) กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่ชอบทำกิจกรรมนันทนาการมีแนวโน้มชอบการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

สมมติฐานที่ 5 การมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตารางที่ 6

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแปร	การท่องเที่ยวแบบเนิบ				
	b	SE	ค่า (β)	t	Sig.
(Constant)	1.212	0.026		46.390	0.000
การรับรู้ข่าวสาร	0.134	0.046	0.144**	2.921	0.004

$R^2 = 0.021$, Adjusted R Square = 0.018 * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 6 พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือการรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ร้อยละ 1.8 (R^2 adjusted = 0.018) อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.144$) กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่รับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวมากมีแนวโน้มชอบการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

สมมติฐานที่ 6 การมีความสัมพันธ์ทางอ้อม (Mediation) ระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าผ่านพฤติกรรมนันทนาการ (Mediator)

ตารางที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมและพฤติกรรมนันทนาการ กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแปร	การท่องเที่ยวแบบเนิบ				
	b	SE	ค่า (β)	t	Sig.
(Constant)	0.910	0.086		10.595	0.000
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ)	0.176	0.059	0.163**	2.998	0.003
พฤติกรรมนันทนาการ	0.045	0.051	0.047	0.869	0.385

$R^2 = 0.26$, Adjusted R Square = 0.021, $p = 0.011$ * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 7 พบว่า ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมและพฤติกรรมนันทนาการมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือสุขภาพและพฤติกรรมนันทนาการมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ร้อยละ 2.1 (R^2 adjusted = 0.021) กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีชอบทำพฤติกรรมนันทนาการ เป็นประจำมีแนวโน้มมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลทางอ้อมระหว่างตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ) กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ผ่านพฤติกรรมนันทนาการ คำนวณจากผลคูณระหว่างค่า สปส.การถดถอยปรับมาตรฐาน (β) ของตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมกับพฤติกรรมนันทนาการ (0.171) และค่า สปส. ปรับมาตรฐาน (β) ของพฤติกรรมนันทนาการกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า (0.161) จึงมีค่าเท่ากับ $0.171 \times 0.161 = 0.275$

สมมติฐานที่ 7 การมีความสัมพันธ์ทางอ้อมระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าผ่านการรับรู้ข่าวสาร (Mediator)

ตารางที่ 8

ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมและการรับรู้ข่าวสารกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแปร	การท่องเที่ยวแบบ				
	b	SE	เนิบช้า (β)	t	Sig.
(Constant)	0.859	0.077		11.104	0.000
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ)	0.173	0.058	0.160**	2.970	0.003
การรับรู้ข่าวสาร	0.077	0.055	0.076	1.410	0.160

$R^2 = 0.26$, Adjusted R Square = 0.021, $p = 0.007^*p \leq 0.05$, $^{**}p \leq 0.01$, $^{***}p \leq 0.001$

จากตารางที่ 8 พบว่า ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมและการรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือสุขภาพและการรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าร้อยละ 2 (R^2 adjusted = 0.021) กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นประจำ มีแนวโน้มมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ทางอ้อมระหว่างตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ) กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า ผ่านการรับรู้ข่าวสารคำนวณจากค่าผลคูณระหว่างค่า สปส.การถดถอยปรับมาตรฐาน (β) ของตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมกับการรับรู้ข่าวสาร (0.160) และค่า สปส. การถดถอยปรับมาตรฐาน (β) ของตัวแปรการรับรู้ข่าวสารกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า (0.076) ซึ่งมีค่าเท่ากับ $0.160 \times 0.076 = 0.012$

สมมติฐานที่ 8 การมีความสัมพันธ์แบบกำกับแทรกกลาง (Moderated mediation) โดยมีตัวแปรรายได้เป็นตัวแปรกำกับตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม และตัวแปรพฤติกรรมนันทนาการกับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์แบบกำกับ (รายได้) ตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคมกับตัวแปรพฤติกรรมนันทนาการ

ตัวแปร	พฤติกรรมนันทนาการ				
	b	SE	(β)	t	Sig.
(Constant)	1.952	1.431		26.388	0.000
ลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม (สุขภาพ)	0.480	0.637	0.121	2.131	.0362
รายได้ \times สุขภาพ	1.118	0.040	0.173***	3.388	0.001

$R^2 = 0.093$, Adjusted R Square = 0.055 * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 9 พบว่าความสัมพันธ์แบบกำกับแทรกกลางระหว่างสุขภาพกับพฤติกรรมนันทนาการและรสนิยมการท่องเที่ยวยุคใหม่อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่มีสุขภาพดีและรายได้มากมีแนวโน้มชอบกิจกรรมนันทนาการ

สมมติฐานที่ 9 การมีความสัมพันธ์แบบกำกับแทรกกลาง (Moderated mediation) ระหว่างลักษณะภูมิหลังทางเศรษฐกิจ-สังคม การรับรู้ข่าวสารและรสนิยมการท่องเที่ยวยุคใหม่โดยมีตัวแปรรายได้เป็นตัวแปรกำกับลักษณะภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ตัวแปรกำกับ (รายได้) และตัวแปรแทรกกลาง (การรับรู้ข่าวสาร) กับรสนิยมการท่องเที่ยวยุคใหม่

ตัวแปร	b	SE	การรับรู้ข่าวสาร (β)	t	Sig.
(Constant)	55.015	2.096		26.109	0.000
ลักษณะภูมิหลัง เศรษฐกิจ (สุขภาพ)	0.163	0.065	0.027**	2.217	0.018
สุขภาพ \times รายได้	1.238	0.261	0.148***	3.554	0.007

$R^2 = 0.093$, Adjusted R Square = 0.055 * $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$

จากตารางที่ 10 พบว่าความสัมพันธ์แบบกำกับแทรกกลางระหว่างสุขภาพและรายได้ผ่านการรับรู้ข่าวสารกับรสนิยมการท่องเที่ยวยุคใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ พลเมืองอาวุโสที่มีสุขภาพดีมีรายได้สูงและมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยุคใหม่

สมมติฐานที่ 10 การมีสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนันทนาการกับการรับรู้ข่าวสาร

ตารางที่ 11

ความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมนันทนาการ กับการรับรู้ข่าวสาร

ตัวแปร	พฤติกรรมนันทนาการ (r)	Sig.
การรับรู้ข่าวสาร	0.144**	0.003

จากตารางที่ 11 พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมนันทนาการ กับการรับรู้ข่าวสารที่ระดับสถิติ 0.05

ตารางที่ 12

สรุปความสัมพันธ์แบบกำกับแทรกกลาง เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (สุขภาพ) ตัวแปรกำกับ (รายได้) และตัวแปรแทรกกลาง (พฤติกรรมนันทนาการ และการรับรู้ข่าวสาร) กับตัวแปรตาม (รสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า)

ตัวแปร	b	SE	Beta	t	Sig.
1.สถานภาพทางสังคม-เศรษฐกิจ					
ค่าคงที่	3.242	0.271		12.317	0.000
สุขภาพ	0.082	0.036	0.154*	2.272	0.024
2. สุขภาพ×รายได้					
	0.143	0.039	0.227***	3.942	0.001
3.พฤติกรรมนันทนาการ					
พฤติกรรมนันทนาการ	0.103	0.039	0.184**	2.674	0.008
4. การรับทราบข่าวสาร					
สถานีวิทยุ	-0.018	0.046	-0.043	-0.284	0.776
Facebook	0.072	0.046	0.109*	1.994	0.047
F	10.668*				
R ²	0.440				

หมายเหตุ : R² = 0.440, Adjusted R Square = 0.250 * p ≤ 0.05, **p ≤ 0.01, ***p ≤ 0.001

ตารางที่ 13

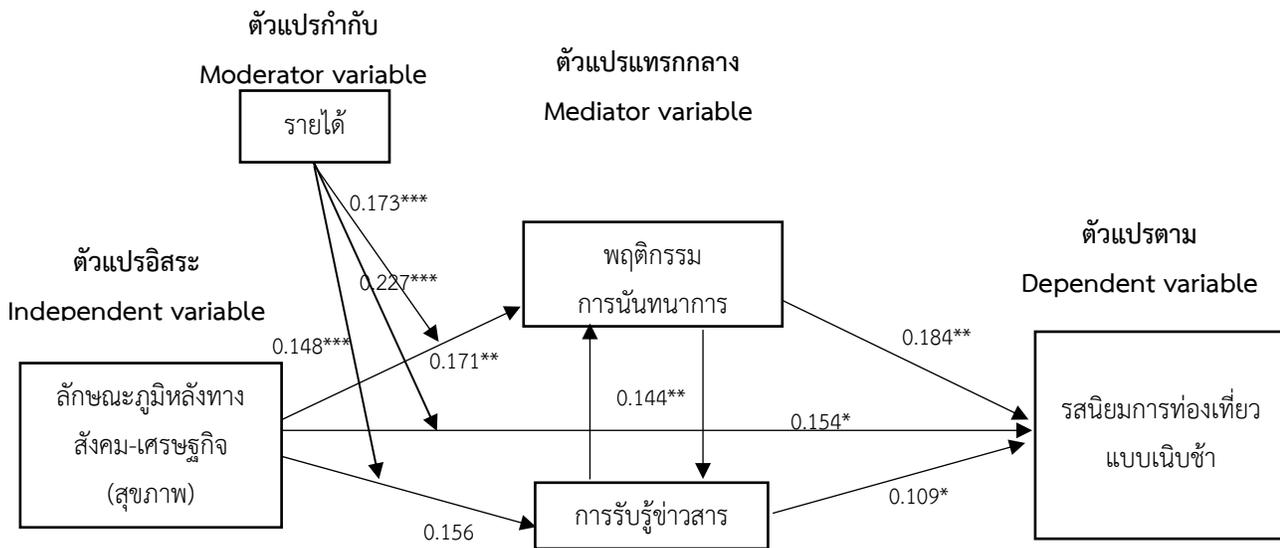
อิทธิพลทางตรง (Direct effect) และอิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect) ของตัวแปรลักษณะภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจ พฤติกรรมนันทนาการและการรับทราบข่าวสารและอิทธิพลรวม (Total effect) ต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแปร	อิทธิพลทางตรง	อิทธิพลทางอ้อม		อิทธิพลรวม
		พฤติกรรมนันทนาการ	การรับทราบข่าวสาร	
สุขภาพ	0.154	0.031	0.017	0.202
พฤติกรรมนันทนาการ	0.184	-	-	-
การรับทราบข่าวสาร	0.109	-	-	-

กล่าวโดยสรุปตามสมมติฐานทั้งหมด คือ อิทธิพลรวมของตัวแปรด้านสุขภาพและรายได้มีผลไปในทางบวกต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านพฤติกรรมนันทนาการและการรับรู้ข่าวสาร กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและรายได้สูงที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุแบบเนิบช้าเป็นประจำโดยผ่านช่องทาง Facebook มีรสนิยมการ

ท่องเที่ยวแบบเนิบช้า และผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและรายได้สูงและมีพฤติกรรมนันทนาการมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า เช่น ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและมีรายได้สูงมีกิจกรรมนันทนาการร่วมกันกับคู่สมรส หรือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและรายได้สูงอาศัยอยู่กับบุตรหลาน ก็หากิจกรรมที่ได้ออกไปทำร่วมกันกับครอบครัว เป็นต้น ทำให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า

ตัวแบบความสัมพันธ์กำกับกับแทรกกลาง (moderated mediation) นำเสนอโดยสรุปในภาพประกอบที่ 2

* $p \leq 0.05$, ** $p \leq 0.01$, *** $p \leq 0.001$ $F = 3.668$, $R^2 = 0.440$

ภาพประกอบที่ 2 ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (causal relationship) ระหว่างตัวแปรอิสระ ตัวแปรกำกับ ตัวแทรกกลาง และตัวแปรตาม

จากภาพประกอบที่ 2 สามารถอธิบายได้ดังนี้

กล่าวโดยสรุปจากค่า R^2 เท่ากับ 0.440 แสดงว่าลักษณะภูมิหลังทางสังคม-เศรษฐกิจ (สุขภาพ) พฤติกรรมนันทนาการ และการรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนชั้นกลางร้อยละ 44

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ ตัวแปรด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.154$) กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีมีแนวโน้มมีรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับพฤติกรรมนันทนาการอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.171$) และการรับรู้ข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.156$)

ตัวแปรแทรกกลาง (Mediator variable) 2 ตัว คือ ตัวแปรพฤติกรรมนันทนาการกับตัวแปรการรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับรสนิยมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ทำพฤติกรรมนันทนาการมีรสนิยมการท่องเที่ยว

แบบเนบซำอย่างมึนัยสำคัญ ($\beta = 0.184$) และผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารมึรสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำอย่างมึนัยสำคัญ ($\beta = 0.109$) กล่าวค็อ ผู้สูงอายูที่ไ้รับทราบข่าวสารทงเท็ยวกับการท่งเท็ยวมึรสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำ

พฤตกรรมนัันทนาการมึสหลั่มพัันซ์เช็งบวกกับการรับรู้ข่าวสาร กล่าวค็อ ผู้สูงอายูซึ่งมึการรับรู้ข่าวสารต่ง ๆ มึแนวมโน้ม เป็นผู้มึพฤตกรรมนัันทนาการดัวย ($r = 0.144$)

ตัวแปรกำกับกำหนดัันจากรการศึกษาแนวความคิดและทฤษฎี ผู้วิจัยไ้ซำรายไ้ได้ แนวความคิดรสนิยมของ ปีแอร่ บูร์ดิเยอ (Bourdieu, 1994) และแนวความคิดรสนิยมผู้บริโภค (Armstrong, 1991) กำหนดัเป็นตัวแบบความสั่มพัันซ์แบบกำกับแทรกกลาง (moderated mediation) พบว่า ตัวแปรรายไ้ได้มึอิทธิพลทงเท็ยวกับลักษณะภูมิลัังทงสังคม-เศรษฐกิจ (สุขภาพ) กับ รสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำอย่างมึนัยสำคัญที่ผ่านพฤตกรรมนัันทนาการและการรับรู้ข่าวสาร ($\beta = 0.173$, $\beta = 0.148$) ซึ่งมึอิทธิพลในทงบวก กล่าวค็อ ผู้สูงอายูที่มึรายไ้สูง และมีสุขภาพเช็งแรงมึแนวมโน้มก็จะมีผลไ้มึการรับรู้ข่าวสารมากขึัน เช่นเดียวกับผู้ที่มีรายไ้สูง และมีสุขภาพเช็งแรงมึแนวมโน้มทำพฤตกรรมนัันทนาการสูงและมีรสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำ

8. อภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเช็งสำรวจดัวยตัวอย่าง (Cross section survey research) ผลการวิเคราะห์ทงสถิติจึงต้งไ้ใช้การอนุมานเช็งเหตุผล (Causal inference) เพื่อระบุไ้ให้ตัวแปรอิสระเป็นเหตุ (cause) และตัวแปรตามเป็นผล (effect) โดยอยู่บนพื้นฐานการพิจารณาเช็งเหตุ-ผล (Logical reasons) และตามแนวความคิดทงทฤษฎีที่มึอยู่ (Blalock, 1964) เพื่อเสนอแนะมาตรการทงด้าน นโยบายที่เหมะสม

รสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำในกลุ่มพลเมืองอาวุโสชนดัันกลางมึความสอดคล้องกับแนวความคิดรสนิยมของ ปีแอร่ บูร์ดิเยอ (Bourdieu, P., 1994) ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าทึของรสนิยมเป็นเหตุผลของทึมาไ้ให้ผู้คนเลือกผลิถัณฑ์ต่ง ๆ มาครอบครองและยังสรุปรว่ารสนิยมนัันมึความต่งต่งกันตามระดับรายไ้ได้ ตัวแปรเรื่องรายไ้ได้เป็นสาเหตุโดยตรงต้งรสนิยม ซึ่งจะต้งทำงานผ่านสื่อตัวกลาง (mediator)

สุขภาพของผู้สูงอายูมึความสั่มพัันซ์กับรสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำอย่างมึนัยสำคัญ กล่าวค็อ ผู้สูงอายูที่มึสุขภาพดีมึแนวมโน้มมึรสนิยมการท่งเท็ยวแบบเนบซำมากกว่าผู้ที่มึสุขภาพไม่ดี อาจกล่าวไ้ได้ว่า ปัญหาเรื่อง สุขภาพกาย สุขภาพใจ มึความสำคัญต้งการท่งเท็ยวอย่างมาก เมื่อผู้สูงอายูไม่มึความกังวลเรื่องสุขภาพ ก็ทำให้สนใจในการท่งเท็ยวแบบเนบซำของผู้สูงอายูมากขึ้น ดัังนัันจึงอนุมานไ้ได้ว่า สุขภาพเป็นเหตุทำให้มึรสนิยมการท่งเท็ยวต่งต่งกัน

สุขภาพของผู้สูงอายูมึความสั่มพัันซ์กับกิจกรรมนัันทนาการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ทึร่วมทำกิจกรรมนัันทนาการ กล่าวค็อ ผู้สูงที่มีสุขภาพดีมึแนวมโน้มชอบทำกิจกรรมนัันทนาการกับคัสสมรส หรือกับกลุ่มเพ็อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานเสก อาหารจรัสสุข และคณะ (2562) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบของการท่งเท็ยวแบบฟัันกระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายูชาวภู่ปุ่นในประเทศไทย ผลวิจัยพบวว่า ผู้สูงอายูชาวภู่ปุ่นที่เข้ามามีฟัันกระยะยาวในประเทศไทยมึญจะมากกับคัสสมรส เพราะที่ฟักไ้ความสะดวกสบายปลอดภัย และมีกิจกรรมไ้ทำหลายอย่าง ดัังนัันจึงอนุมานไ้ได้ว่าสุขภาพเป็นเหตุของการมึกิจกรรมนัันทนาการที่ต่งต่งกัน

สุขภาพของผู้สูงอายูมึความสั่มพัันซ์กับการรับรู้ข่าวสาร ดัังนัันจึงอนุมานไ้ได้ว่าสุขภาพเป็นเหตุของการรับรู้ข่าวสารที่ต่งต่งกัน กล่าวค็อ ผู้สูงที่มีสุขภาพดีมึแนวมโน้มไ้รับทราบข่าวสารเท็ยวกับการท่งเท็ยวเป็นประจ่าจ่า กสิ่สังคมออนไลัน Facebook ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานเสก อาหารจรัสสุข และคณะ (2562) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบของการท่งเท็ยวแบบ

พำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย ผลวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยส่วนใหญ่จะมากับคู่สมรส เพราะที่พักรักษาความสะดวกสบาย ปลอดภัย และมีกิจกรรมให้ทำหลายอย่าง อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นประจำในภาษาญี่ปุ่นด้วย

ผลการวิจัยระบุว่าการตัดสินใจไปท่องเที่ยวแบบเนิบช้าขึ้นอยู่กับว่าไปร่วมท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร เช่น ไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับคู่สมรส สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dražen Marić และคณะ (2020) ศึกษาเรื่อง Slow tourism consumers' recommendations มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจอิทธิพลของแรงจูงใจต่อคำแนะนำของผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า คำแนะนำของผู้บริโภคมีอิทธิพลแรงจูงใจต่อนักท่องเที่ยวเป็นอันดับแรก และการได้ไปท่องเที่ยวเกี่ยวกับคู่สมรส รองลงมา

ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้นข่าวสารยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เปิดรับมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์ และสอดคล้องกับแนวความคิดการรับทราบข้อมูลจากแหล่งข่าว กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน เพราะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ภาวะราคาสินค้า ราคาน้ำมัน การเมืองการปกครองทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงโฆษณาการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

9. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผู้สูงอายุที่รับทราบข่าวสารการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะ Facebook มีแนวโน้มชอบการท่องเที่ยวแบบเนิบช้ามากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับทราบข่าวสารการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชอนงค์ และ โจนส์ (2563) ศึกษาเรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในประเทศไทยยังน้อยเนื่องจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไม่มากพอ และไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งปัจจุบันนักท่องเที่ยวสูงอายุใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ในการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวและยังแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมด้วย

10. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า โดยการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวแบบเนิบช้าและบริการด้านสุขภาพอย่างครบถ้วนสำหรับผู้สูงอายุในราคาประหยัด หรือจัดเป็นส่วนลดค่าเดินทาง ที่พัก อาหาร ค่าแพคเกจทัวร์ หรืออาจทำเป็นกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุกับโอกาสในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวตามความต้องการ 1-2 ครั้ง ต่อปี เช่น จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากร วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่หลากหลาย อีกทั้งยังมีแหล่งธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุนั้น เน้นให้เกิดการสร้างสุขภาพที่ดีต่อผู้สูงอายุ พร้อมกับการสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย อีกทั้งยังสร้างความภาคภูมิใจต่อคนในพื้นที่ว่าท้องถิ่นของตนมี ทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและบำบัดโรคผู้สูงอายุอีกด้วย แต่เนื่องจากปัจจุบันผู้ที่จัด โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังมีน้อย และยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพ จึงสมควรให้แพทย์แผนไทยและบุคลากรทางการท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการสร้างเส้นทาง

และโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกัน อีกทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานที่หรือคนในชุมชนนั้น ๆ ในการอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

2. ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กล่าวคือต้องให้ความสำคัญทั้งในด้านปัญหาสุขภาพและสภาพแวดล้อมรอบตัวผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสิ่งนี้ผู้ที่มิบทบาทสำคัญคือ บุคคลในครอบครัว ที่ต้องเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ เพื่อที่จะได้ดูแลได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนี้

2.1 การตรวจสุขภาพประจำปีเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลยสำหรับผู้สูงอายุ ควรตรวจสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี หรืออย่างน้อยทุก 2 ปี เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค และค้นหาโรคเพื่อวางแผนการรักษาในระยะแรกเริ่ม เช่น โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง รวมถึงโรคมะเร็ง

2.2 ผู้สูงอายุควรมีกิจกรรมทำ หรือช่วยให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะเพื่อน หรือพูดคุยกับญาติสนิท เพื่อนวัยเดียวกัน โดยอาจจัดกิจกรรมนัดพบ เชิญเพื่อนฝูงญาติมิตร มาสังสรรค์ที่บ้าน หรือพาผู้สูงอายุออกไปเยี่ยมเยียนเพื่อนบ้าง พาไปวัด หรือเข้าชมรมทำกิจกรรมต่าง ๆ การที่ผู้สูงอายุมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกทำจะช่วยชะลอความเสื่อมถอยของระบบประสาทและสมอง อีกทั้งยังลดโอกาสเสี่ยงต่อโรคซึมเศร้าในผู้สูงอายุได้อีกด้วย

2.3 ผู้สูงอายุจำเป็นต้องออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่ไม่ควรให้ผู้สูงอายุออกกำลังกายแบบหักโหมจนเกินไป และถ้าหากมีโรคประจำตัว ต้องปรึกษาแพทย์ก่อนเสมอ แต่ในกรณีที่ผู้สูงอายุที่ไม่ได้มีโรคประจำตัว แนะนำให้เริ่มต้นออกกำลังกายแบบแอโรบิกสัก 30 นาทีต่อครั้ง โดยสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง

2.4 ผู้สูงอายุควรอยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการอยู่อาศัย อากาศต้องถ่ายเท มีอากาศที่สดชื่นเพื่อช่วยปัญหาสุขภาพจิตใจ เนื่องจากผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ออกไปไหน เวลาส่วนใหญ่จึงอยู่ที่บ้าน เพราะฉะนั้นบ้านที่พักอาศัยจึงไม่ควรกลิ่นเหม็นๆ อับหรือสิ่งของล่องหล่นตามพื้นบ้าน ควรมีการปลูกต้นไม้ ปรับภูมิทัศน์ภายในบ้านให้ปลอดโปร่ง สะอาด นอกจากนี้ ลูกหลานควรพาผู้สูงอายุออกไปสัมผัสอากาศที่บริสุทธิ์บ้าง เช่น พาไปเที่ยวพักผ่อนต่างจังหวัด ที่มีธรรมชาติงดงาม เพื่อดูแลสุขภาพระบบทางเดินหายใจ จะช่วยลดโอกาสการเกิดโรค หรือหากไม่สะดวกไปต่างจังหวัด อาจเลือกเป็นสวนสาธารณะใกล้ ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุเปิดหูเปิดตา และสัมผัสกับอากาศที่บริสุทธิ์

3. ส่งเสริมการรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นประจำ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงข่าวสารและบริการ การท่องเที่ยวที่ประสงค์ นอกจากนั้นเพื่อประโยชน์ในการกระตุ้นรายได้ให้ประเทศไทยมากขึ้น โดยการส่งเสริมการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ ควรสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการบอกต่อผ่านบล็อกเกอร์รีวิวที่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของพลังที่ซ่อนอยู่ในตัวของผู้สูงอายุ หรือการสร้างคุณค่าให้ตัวเองด้วยการออกเดินทางท่องเที่ยวเพื่อได้ประสบการณ์แปลกใหม่ โดยใช้ช่องทางออนไลน์เข้าถึง

4. ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของตน โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และควรมีแนวทางหรือมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยสำหรับกิจกรรมกึ่งผจญภัย รวมถึงซักซ้อมวิธีการปฐมพยาบาลขั้นต้นเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

5. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบต่าง ๆ เช่น คิตราคาโดยมีส่วนลด จัดเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเนิบช้าสำหรับผู้สูงอายุ และสนับสนุนกิจกรรมชุมชนท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มตัวแปรแทรกซ้อนด้านอื่น ๆ ให้มากขึ้นในการวิเคราะห์ เนื่องจากผลที่ได้มามีค่าความสัมพันธ์แค่เพียง 4.4% เช่น ตัวแปรอรรถประโยชน์ของการท่องเที่ยว (Utility of tourism) และการเข้าถึงบริบทการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า (Access to slow tourism services)

2. การวิจัยเรื่อง การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทุกภาคส่วน มีการหารือร่วมกันเพื่อร่างแนวทางการพัฒนาบริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสูงอายุ

References

- Armstrong, J. A., (1991). Prediction of Consumer Behavior by Experts and Novices. *Journal of Consumer Research*. 18(2), 251–256
- Bank of Thailand. (2562). Opportunities and ways to support the Thai industrial sector in the transition to an aging society. <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/Pages/FAQ194.aspx>
- Berlo, K. D. (1960). *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. Holt, Rinehart and Winston.
- Bourdieu, P. (1994). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Routledge.
- Chondarong Tongsong. (2557). A Concept for Developing Slow Tourism in Thailand. *Research Methodology & Cognitive Science*.12(2), 1-12.
- Chubb, M. &, Chubb, H. R. (1981). *One third of our time? : An introduction to recreation behavior and resources*. Wiley.
- Dražen Marić and et al. (2020). Slow tourism consumers' recommendations. *TEME journal for social science*. 6(4), 1429–1440.
- McQuail, D. (1987). *Mass Communication Theory : An Introduction*. Sage.
- Nathabhol Khanthachai. (2557). “Article Review “Green, Samuel B.(1991). How Many Subjects Dose it Take to Do a Regression Analysis?” Multivariate Behavioral Research, 26(3): 499-510. *Kasem Bundit Journal*.15(1), 141-144.

Pansek Arthornturasook, Tienkaew Liemsuwan, Kanjana Boonyoung, & Shohei Ogawa. (2562). Models of Long stay Tourism at Thailand for the Japanese Elderly. *Journal of Public Administration and Politics*. 8(3), 71-93.

Royal Academy. (2565). *Royal Institute Dictionary*. <https://dictionary.orst.go.th/>.